

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ

УДК 346.3(477)

В. С. МІЛАШ,

доктор юридичних наук, доцент кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

У статті досліджено питання юрисдикції держави визначати сферу дії національного законодавства щодо регулювання договірних відносин під час здійснення електронної комерції, а також деякі проблемні аспекти, пов'язані із визначенням національного сегмента мережі Інтернет. Виявлено та проаналізовано наявні недоліки та прогалини у правовому регулюванні відносин, що виникають у зв'язку з укладенням зовнішньоекономічних договорів у мережі Інтернет.

Ключові слова: юрисдикція, суверенітет, мережа Інтернет, національний сегмент мережі Інтернет, зовнішньоекономічний договір.

Постановка проблеми. Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 9 січня 2007 р. інші нормативно-правові акти визначають потребу розвитку інформаційного суспільства [1] на базі інформаційних і телекомунікаційних мереж, насамперед мережі Інтернет, що позначається на всіх сферах суспільного життя, зокрема сфері підприємницької (комерційної) діяльності. Інтернет є центром сучасної світової економіки, становлення й подальшого домінування в економіці нових технологічних укладів, що ґрунтуються на масовому використанні перспективних інформаційних технологій, становлення й розвитку ринку нових інтелектуальних продуктів, насичення господарського обороту «електронними елементами» (спосіб та/або процедура укладення договору, електронний товар (електронна послуга), електронні об'єкти торговельної мережі, електронні агенти, електронні гроші й розрахунки тощо).

Функціонування сфери електронної комерції пов'язано зі здійсненням різноманітних трансакцій (юридично значущих дій) за допомогою мережі Інтернет, однією з особливостей якої є «байдужість» до географічних кордонів. Одним з ключових питань, що виникають у сфері електронної комерції, є визначення меж законодавчої юрисдикції різних держав як їх права визначати межі дії національного законодавства на вищезазначену сферу відносин.

Мета статті – дослідити правові питання законодавчої юрисдикції держави в контексті регулювання

договірних відносин у сфері електронної комерції. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити взаємопов'язані завдання: 1) проаналізувати поняття юрисдикції держави та інформаційного суверенітету для вирішення питання про окреслення меж національного законодавчого регулювання договірних відносин, що виникають у мережевому інтернет-просторі; 2) дослідити питання сегментування мережі Інтернет і визначення національного сегмента мережі Інтернет; 3) вивчити проблему встановлення зовнішньоекономічного характеру договорів, укладених у мережі Інтернет, і проблемні аспекти правового регулювання відносин, що виникають у зв'язку з їх укладенням.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час здійснення господарсько-договірних трансакцій за допомогою глобальної мережі Інтернет. Предмет дослідження – аналіз питань законодавчої юрисдикції держави в контексті регулювання договірних відносин у сфері електронної комерції.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичному осмисленню деяких питань правового забезпечення електронної комерції присвячено праці вітчизняних і зарубіжних учених (М. М. Дутова, С. В. Злобіна, Я. А. Карева, Н. Б. Коваль, Н. В. Корягіна, А. Н. Кучер, А. М. Новицького, В. Л. Плєскач, Л. Д. Тимченко, А. В. Чучковської, В. С. Цимбалюк та ін.). Однак наявні дослідження не охоплюють цілком усіх питань, що виникають у вказаній царині, зокрема юрисдик-

ційних аспектів електронної комерції, а відсутність законодавчого акта, спрямованого на забезпечення правового господарського порядку у сфері електронної комерції, вимагає вироблення теоретичного підходу до їх правового регулювання.

Виклад основного матеріалу. Нині на доктринальному рівні постало питання про легітимність спроб національної (суверенної) держави регулювати такі глобальні феномени, як мережа Інтернет [2, с. 24]. Для реалізації суверенних прав держави істотне значення має поняття юрисдикції. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. проголошує державний суверенітет України як верховенство, самостійність, повноту й неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх відносинах [3]. Отже, юрисдикцію держави слід визначати насамперед як одну із форм вияву її суверенітету на власній території (основним принципом здійснення юрисдикції є територіальний). Територія однієї держави відокремлюється від території іншої держави за допомогою державних кордонів. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про державний кордон України» від 04.11.1991 р. державним кордоном України є лінія й вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – на суші, у воді, надрах, повітряному просторі. Державний кордон України визначається Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (ст. 2 ЗУ «Про державний кордон України») [4]. Відповідно до ст. 9 Митного кодексу (МК) України від 13.03.2012 р. територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води й повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установи й споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, становлять митну територію України. Межі митної території України є митним кордоном України, який збігається з її державним кордоном, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція нашої держави. Межі території зазначених островів, установок і споруд становлять митний кордон України (ст. 10 МК України) [5].

У межах континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони як територій зі змішаним режимом держава використовує обмежену цільову юрисдикцію (*суверенітет держав не є повним та здійснюється в межах, визнаних міжнародним правом*). Кожна прибережна держава має суве-

ренні права на розроблення природних ресурсів континентального шельфу та виключної економічної морської зони, на охорону природного середовища цих районів, на експлуатацію та використання штучних островів, установок і споруд для морських наукових досліджень, розвідування й розроблення природних ресурсів, інших економічних цілей. Названі права є виключними в тому розумінні, що якщо прибережна держава їх не реалізує, то ніхто інший не може зробити цього без її прямої згоди. Обов'язковою умовою, що передує освоєнню природних багатств континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, є делімітація (розмежування) їх території між прибережними державами шляхом укладення угод на підставі принципів і критеріїв, загально визнаних у міжнародному праві.

Проте юрисдикція держави може не тільки поширюватися на її державну територію, а й розглядатися як більш широкий порівняно із суверенітетом вияв владних повноважень держави. Інший принцип здійснення юрисдикції – персональний, який є основою юридичної можливості держави в деяких випадках поширювати дію свого законодавства за межі власної території на національні установи та своїх громадян, що перебувають у межах державних територій іноземних країн, територій з міжнародним режимом¹. Така юрисдикція (екстериторіальна) є засобом неавтоматичного реалізування окремих суверенних прав держави поза межами її території в порядку домовленості між державами або на основі загальних принципів і норм міжнародного права [6].

На відміну від території (частини земної поверхні, що визначається протяжністю й географічним розташуванням) Інтернет – глобальний інформаційний простір, що є основою доступу до багатьох веб-сайтів і систем (протоколів) передання даних та не має географічних кордонів. Згідно зі ст. 1 ЗУ «Про телекомунікації» від 18.11.2003 р. адресний простір мережі Інтернет – це сукупність адрес мережі Інтернет [7]. Способом адресації в мережі Інтернет є система доменних імен, завдяки якій функціонує загальний простір Інтернету. Використання електронної пошти, сайтів інтернет-крамниць, інтернет-аукціонів, інтернет-бірж тощо неможливе без реєстрації їхніх доменних імен (їх унікальних адрес у мережі Інтернет).

¹ Простір, що знаходиться за межами державної території, що не належать комусь одному, а перебуває у загальному користуванні всіх держав у відповідності з міжнародним правом (відкрите море, повітряний простір над ним, глибоководне морське дно за межами континентального шельфу, Антарктика і повітряний простір над нею, космічний простір, небесні тіла).

У контексті активного використання мережі Інтернет учасниками різноманітних суспільних відносин, які є резидентами різних країн, кожна з них (із таких країн) прагне здійснити свій вплив на глобальну інформаційну мережу Інтернет насамперед з метою забезпечення власної інформаційної безпеки як складника національної безпеки та підтримання національного правопорядку. Стаття 1 ЗУ «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. визначає здатність держави контролювати й регулювати потоки інформації з-поза меж держави з метою додержання законів України, прав і свобод громадян, гарантування національної безпеки держави як інформаційний суверенітет держави [8]. У науковій літературі існують два протилежних погляди стосовно вищезазначеного поняття. Один з них збігається із законодавчо формалізованим розумінням інформаційного суверенітету як виключного права України самостійно й незалежно визначати внутрішні та геополітичні інтереси в інформаційній сфері, державну внутрішню й зовнішню інформаційну політику та здійснювати її, формувати та вільно розпоряджатися інформаційними ресурсами, формувати інфраструктуру інформаційного простору, створювати умови для його інтегрування у світовий інформаційний простір, забезпечувати інформаційну безпеку. Згідно із другим поглядом, дефініція «інформаційний суверенітет» є недоречною, оскільки, з одного боку, можливість існування такого виду суверенітету та відокремленого національного інформаційного простору спростовується розвитком інформаційних технологій та інформаційних відносин у контексті глобалізаційних процесів, а з іншого – моделювання окремого «інформаційного» суверенітету суперечить положенням цілої низки міжнародно-правових актів, починаючи з міжнародного пакту про громадянські та політичні права [9, с. 336–337].

Під час вирішення питання про межі здійснення національного законодавчого впливу на відносини, що виникають в інтернет-просторі, у тому числі у зв'язку зі здійсненням господарської діяльності, важливе значення має принцип балансування інтересів, оскільки однією з найскладніших проблем у цій царині є пошук потрібного балансу між національними інтересами держави й інтересами осіб, що здійснюють свою діяльність у мережі Інтернет незалежно від того, резидентами якої країни вони є. На міжнародному рівні здійснюються спроби сегментування глобальної світової інформаційної системи Інтернет для того, щоб поширити на різні сегменти Інтернету законодавчу юрисдикцію певної держави (право держави визначати сферу дії її національного законодавства). Це означає, що *елек-*

тронна комерція, учасниками якої є суб'єкти, що взаємодіють на рівні національного сегмента Інтернету відповідної держави, з погляду права має здійснюватися в межах національної законодавчої юрисдикції цієї держави.

Згідно з Модельним законом «Про основи регулювання Інтернету», прийнятим на тридцять шостому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав – учасників СНД (Постанова від 16.05.2011 р.), національний сегмент Інтернету містить домени, визнані у встановленому національним законодавством порядку національними доменами держави¹, інтернет-ресурси, розташовані в інших доменах, або ті, що не належать до будь-яких доменів та хостинг яким надається на території держави, а також мережі зв'язку національних операторів зв'язку, що надають послуги з доступу до Інтернету² [10].

Згідно зі ст. 56 ЗУ «Про телекомунікації» від 18 листопада 2003 р. адміністрування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет містить комплекс організаційно-технічних заходів, необхідних для забезпечення функціонування технічних засобів підтримання адресування, зокрема серверів доменних назв українського сегмента мережі Інтернет, реєстру домену UA в координації з міжнародною системою адміністрування мережі Інтернет, спрямованих на систематизацію та оптимізацію використання, обліку та адміністрування доменів другого рівня, а також створення умов для використання простору доменних імен на принципах рівного доступу, захисту прав споживачів послуг Інтернету та вільної конкуренції. Адміністрування адресного простору мережі Інтернет у домені UA здійснюється недержавною організацією, яка утворюється самоврядними організаціями операторів/провайдерів Інтернету та зареєстрована відповідно до міжнародних вимог [7]. З метою реалізації ЗУ «Про телекомунікації» Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України та Об'єднання підприємств у галузі телекомунікацій, інформатизації, Інтернет «Український мережевий інформаційний центр» 30.12.2013 р. уклали Угоду про врегулювання відносин, пов'язаних із провадженням діяльності з адміністрування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет [11].

¹ Національними доменами держави є домени верхнього рівня, виділені для конкретної країни (для України – UA та UKR).

² Як правило, сайт розміщують на сервері організації-провайдера, яка надає послуги хостингу (послуги з розміщення чужого веб-сайту на своєму веб-сервері), однак власник сайту може придбати власний сервер і розмістити на ньому свій сайт.

Проте варто зауважити, що саме визначення національного сегмента мережі Інтернет (який, по-перше, репрезентовано не тільки національними доменами держави; по-друге, хостинг доменів, зареєстрованих в одній країні, може в подальшому здійснюватися в інших країнах тощо) не дає змогу встановити фіксовані межі національних сегментів мережі Інтернет різних країн, локалізувати комерційну договірну трансакцію в межах відповідного національного сегмента Інтернету, що залишає актуальним питання розмежування юрисдикції різних країн установлювати правила поведінки у сфері електронної комерції, чітку відповідь на яке не можуть дати територіальний і персональний принципи здійснення юрисдикції держави.

Більше того, основоположними засадами функціонування Всесвітньої інформаційної мережі є відкритість і загальна доступність Інтернету, що втілюються у принципі мережевої нейтральності, визнаному як у Європі, так і США. Згідно із зазначеним принципом оператори повинні однаково нейтрально ставитися до всіх видів трафіку, а національні регулювальні органи повинні сприяти отриманню кінцевими користувачами мережі Інтернет доступу та поширенню інформації, а також користуванню послугами за власним вибором. Інтернет – центр сучасної світової економіки, тому збереження відкритості Інтернету є основою розвитку глобальної конкуренції [2, с. 91, 95–97]. Наявна можливість доступу вітчизняних суб'єктів економічної діяльності (суб'єктів господарювання, споживачів) до іноземних спеціалізованих загальнодоступних веб-сайтів (електронних крамниць, сайтів-аукціонів, сайтів-бірж), діяльність яких підпорядковується праву іноземних країн, норми якого не завжди можуть відповідати загальним засадам функціонування вітчизняного господарського обороту. Так, законодавство різних країн може містити різні підходи щодо порядку функціонування в мережі Інтернет спеціалізованих веб-сайтів як організаційних форм торговельної діяльності, реклами товарів на зазначених сайтах, різні підходи стосовно кола договорів, що потенційно можуть укладатися з використанням мережі Інтернет, переліку товарів (послуг), продаж яких може здійснюватися через указану мережу, зокрема щодо правової природи цифрового контенту, а також відносно формалізації самих процедур електронних трансакцій, у тому числі із можливим залученням до їх здійснення електронних агентів тощо.

Слід відзначити, що господарське договірне право України репрезентовано правовими нормами, що визначають як загальні правила укладання та виконання господарських договорів, так і встановлюють

відповідні правові особливості реалізації окремих видів господарсько-договірних зв'язків, однак воно не пристосовано для регулювання договірних відносин, ускладнених електронним елементом, що гальмує розвиток цих відносин. Це положення безпосередньо стосується й регулювання договірних відносин, що виникають у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Нагадаємо, що українське законодавство під час кваліфікації договору як зовнішньоекономічного основну увагу акцентує на «різонаціональному» суб'єктному складі такого договору.

У контексті міжнародних конвенцій (договорів, угод), зокрема за участю України, кваліфікаційна ознака зовнішньоекономічної природи договору репрезентована критерієм різного місцезнаходження комерційних підприємств сторін. Так, для застосування Віденської Конвенції «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів»¹ від 11 квітня 1980 р. потрібно, щоб комерційні підприємства контрагентів знаходилися на території різних країн [12]. І хоч у самій Конвенції зміст терміна «комерційне підприємство» не розкривається, аналіз її окремих положень, коментарі до неї дають підстави стверджувати, що йдеться не про підприємство як суб'єкт правовідносин, а про постійне місце здійснення ділових відносин (господарської діяльності). Виникає питання, чи може кваліфікуватися договір, укладений між суб'єктами господарювання різних країн, як зовнішньоекономічний за умови, що постійним місцем здійснення ділових контактів обох контрагентів є мережа Інтернет. Ураховуючи, що однією з фундаментальних архітектурних особливостей мережі Інтернет є «байдужість» до географічних кордонів, під час визначення зовнішньоекономічного характеру електронного договору, на нашу думку, мають бути одночасно враховані як критерій набуття учасниками електронної трансакції статусу суб'єктів господарювання за законодавством різних країн, так і забезпечення ділової адресації в мережі Інтернет через різнонаціональні сегменти Інтернету, насамперед домену з використанням розширень країн, суб'єктами господарювання яких вони є (кожна країна має власне доменне розширення).

Згідно із ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. зовнішньоекономічний договір визначається як матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльнос-

¹ Ратифікована Указом Президії ВР УРСР № 7978-XI від 23.08.1984 р. Для України набула чинності 01.02.1991 р.

ті [13]. Таке формулювання викликає питання, що слід розуміти під «матеріальним оформленням» угоди: чи будь-яке текстове оформлення її умов на матеріальних носіях інформації (носіях, на яких інформація може бути доступною для ознайомлення протягом тривалого часу та які забезпечують можливість її відтворення у незмінному вигляді), чи оформлення угоди виключно у вигляді паперового документа з власноручними підписами сторін.

Європейське законодавство вважає дотриманою письмову форму будь-якої заяви особи, якщо її зроблено у вигляді тексту, що складається зі знаків, які розбірливо зображені на папері або іншому матеріальному носії, та виходить із визнання трьох видів письмової форми: звичайної текстової форми (інформації, викладеної за допомогою абетки або інших інтелегібельних символів з використанням засобів, що забезпечують можливість її прочитання, запису та подальшого відтворення); текстової форми на довговічному носії (окрім виконання умов звичайної текстової форми, передбачає викладення інформації на носії, який забезпечує її доступність для використання на період, адекватний цілям такої інформації, а також можливість її подальшого незмінного відтворення); текстової форми з наявністю підпису, що відповідає певним критеріям [14, с. 109; 15, с. 172].

У процесі укладання зовнішньоекономічних договорів, якщо сторони не домовилися про інше, оферта й акцепт оферти можуть здійснюватися за допомогою повідомлень даних, які згідно зі ст. 4 Конвенції ООН «Про використання електронних повідомлень у міжнародних договорах» 2005 р. означають інформацію, підготовлену, відправлену, отриману або збережену за допомогою електронних, магнітних, оптичних або аналогічних засобів, включаючи електронний обмін даними, електронну пошту, телеграму, телекс або телефакс, але не обмежуючись ними. Законодавча вимога щодо дотримання письмової форми договору вважається виконаною шляхом подавання електронного повідомлення, якщо інформація, що міститься в ньому, є доступною для її подальшого використання (див. ст. 9 Конвенції 2005 р.) [16]. Натомість аналіз положень внутрішнього національного законодавства (ст. 639 ЦК України) свідчить про існування двох видів письмової форми договору: простої (уважається дотриманою за наявності підписів сторін) та кваліфікованої (уважається дотриманою, якщо договір нотаріально засвідчений). Проте статті 6, 7 Модельного закону СНД щодо електронної торгівлі 2008 р. визначають простою письмовою формою електронне повідомлення, яке реалізує факт взаємодії та відносин сторін під час обміну інформацією й фіксує дії та відносини таких сторін у про-

цесах оформлення, укладання й реалізації електронних угод [17].

Конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» 1980 р. не вимагає укладення чи підтвердження договору міжнародної купівлі-продажу в письмовій формі або підпорядкування іншій вимозі щодо форми. Однак договори міжнародної купівлі-продажу за участю українських суб'єктів господарювання обов'язково мають бути укладені в письмовій формі, що стало умовою участі в Конвенції УРСР¹. Оскільки чинне українське законодавство не здійснює розмежування між дотриманням вимог до письмової форми й наявності підпису, усі договори міжнародної купівлі-продажу, укладені з використанням мережі Інтернет, мають засвідчуватися електронними цифровими підписами. Слід також звернути увагу, що, на відміну від чинного українського законодавства, міжнародні акти, спрямовані на впорядкування електронної комерції, не вимагають попередньої домовленості сторін у вигляді окремої письмової угоди про використання електронної форми договору та/або електронного підпису.

Висновки. «Різноманітний» склад зовнішньоекономічних господарсько-договірних трансакцій у мережі Інтернет актуалізує проблему вибору компетентного правопорядку щодо їх регулювання. Згідно зі ст. 43 ЗУ «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. сторони зовнішньоекономічного договору можуть обрати право, що застосовується до договору, крім випадків, коли вибір права прямо заборонено законами України [18]. Чинне українське законодавство не забороняє сторонам зовнішньоекономічного договору, укладеного з використанням мережі Інтернет, обрати для регулювання їхніх договірних прав та обов'язків право іноземної країни, проте не містить спеціальної колізійної норми, що визначає *право, яке найбільш тісно пов'язане з договором*, укладеним у мережі Інтернет, у разі відсутності домовленості сторін такого договору про вибір права, що буде підлягати застосуванню до їхніх прав та обов'язків. При цьому, як впливає з поло-

¹ Відповідно до Указу Президії Верховної Ради Української РСР «Про приєднання Української Радянської Соціалістичної Республіки до Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» приєднання від імені Української Радянської Соціалістичної Республіки до Конвенції ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» здійснено з такою заявою: «Українська Радянська Соціалістична Республіка заявляє, що будь-яке положення ст. 11, ст. 29 або частини II Конвенції, яке допускає, щоб договір купівлі-продажу, його зміна або припинення угодою сторін чи оферта, акцепт або будь-яке інше вираження наміру здійснювались не в письмовій, а в будь-якій формі, не застосовне, якщо хоча б одна із сторін має своє комерційне підприємство в Українській Радянській Соціалістичній Республіці».

жень ст. 12 Модельного закону про основи регулювання Інтернету, якщо під час вирішення спорів, пов'язаних з використанням Інтернету, виникає колізія іноземного й національного законодавства, то діє норма національного законодавства держави, на території якої відповідно до ст. 11 Модельного закону вважається зробленою юридично значуща дія [10]. Зазначена прив'язка не вирішує проблему локалізації місця укладення договору через мережу Інтернет, оскільки за чинним законодавством правочином є договір, а оферта й акцепт – тільки складниками договірної акти (стадіями укладення договору). Так, згідно з ч. 2 ст. 638 ЦК України договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною [19]. До отримання адресатом пропозиції укласти договір не можна говорити про те, що оферта відбулася, а до отримання оферентом повідомлення про прийняття його пропозиції не можна говорити про те, що відбувся акцепт.

Слід також звернути увагу, що інформація, розміщена на іноземному веб-сайті електронної крамниці, домен якого належить до іноземного сегмента Інтернету, за законодавством відповідної іноземної країни може кваліфікуватися як оферта, а за законо-

давством країни місця проживання споживача, де існує доступ до такого сайту, така сама інформація може визначатися як звичайне рекламне оголошення чи запрошення до оферти.

Нарешті, чинне українське законодавство обмежується тільки правилами про електронний документообіг і не визначає загальних підходів щодо регулювання договірних відносин, ускладнених електронним елементом. Таким елементом слід уважати не будь-яке фактичне використання суб'єктами договірних відносин яких-небудь електронних обладнань, а тільки використання, що надає договірним відносинам певної специфіки й вимагає особливого підходу до їх правового регулювання на рівні спеціальних норм господарського договірної права України. Подальше розроблення теоретико-правових засад регулювання договірних відносин у сфері електронної комерції з урахуванням основних тенденцій їх розвитку, сучасного стану їх міжнародного регулювання та європейського досвіду в цій царині має стати важливим кроком на шляху побудови економіки нового типу, середовищем функціонування якої є Інтернет, та прискорити темпи її інтеграції у глобальне електронне економіко-правове середовище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 9 січ. 2007 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102.
2. Войниканис Е. А. Право интеллектуальной собственности в цифровую эпоху: парадигма баланса и гибкости / Е. А. Войниканис. – М. : ИД «Юриспруденция», 2014. – 552 с.
3. Декларація про державний суверенітет України : від 16 лип. 1990 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
4. Про державний кордон України : Закон України від 4 листоп. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
5. Митний кодекс України : Закон України від 13 берез. 2012 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. – № 44–45, 46–47, 48. – Ст. 552.
6. Сандровський К. К. Митний суверенітет і митна юрисдикція держави [Електронний ресурс] / К. К. Сандровський. – Режим доступу: <http://readbookz.com> (Бібліотека онлайн © 2006–2014).
7. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.
8. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4 лют. 1998 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 27–28. – Ст. 181.
9. Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін. ; за ред. Ю. М. Оборотова. – Одеса : Фенікс, 2012. – 492 с.
10. Про основи регулювання Інтернету [Електронний ресурс] : Модельний закон СНД від 16 трав. 2011 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua>.
11. Про врегулювання відносин, пов'язаних з провадженням діяльності з адміністрування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет [Електронний ресурс] : Угода Держ. агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України та Об'єднання підприємств у галузі телекомунікацій, інформатизації та Інтернет «Український мережевий інформаційний центр» від 30 груд. 2013 р. – Режим доступу: <http://www.dknii.gov.ua>.
12. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів [Електронний ресурс] : Конвенція ООН від 11 квіт. 1980 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

13. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квіт. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
14. Модельные правила европейского частного права : пер. с англ. / науч. ред. Н. Ю. Рассказова. – М. : Статут, 2013. – 989 с.
15. Савельев А. И. Электронная коммерция в России и за рубежом: правовое регулирование / А. И. Савельев. – М. : Статут, 2014. – 543 с.
16. Про використання електронних повідомлень в міжнародних договорах [Електронний ресурс] : Конвенція ООН від 23 листопада 2005 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
17. Щодо електронної торгівлі [Електронний ресурс] : Модельний закон СНД від 25 листоп. 2008 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
18. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 черв. 2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
19. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

В. С. МИЛАШ

ВОПРОСЫ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ ЮРИСДИКЦИИ ГОСУДАРСТВА В КОНТЕКСТЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ ДОГОВОРНЫХ ОТНОШЕНИЙ В СФЕРЕ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ

В статье исследованы вопросы юрисдикции государства определять сферу действия национального законодательства относительно регулирования договорных отношений при осуществлении электронной коммерции, а также некоторые проблемные аспекты, связанные с определением национального сегмента сети Интернет. Выявлены и проанализированы имеющиеся недостатки и пробелы в правовом регулировании отношений, возникающих в связи с заключением внешнеэкономических договоров в сети Интернет.

Ключевые слова: юрисдикция, суверенитет, сеть Интернет, национальный сегмент сети Интернет, внешнеэкономический договор.

V. S. MILASH

STATE PRESCRIPTIVE JURISDICTION QUESTIONS IN THE CONTEXT OF REGULATION CONTRACTUAL RELATIONS IN THE ELECTRONIC COMMERCE SPHERE

Problem setting. A development of the information society on the base of information and telecommunication systems, first of all Internet network, appears in all life spheres including a field of entrepreneurship (commercial activity). A functioning electronic commerce sphere connect with various transactions realization (the legally significant activities) by the Internet network, where one of the special feature it is the «indifference» to a geographical boundaries. Thereafter one of the key questions which appear in the electronic commerce sphere it is a boundary determination of the prescriptive jurisdiction of different countries, and their rights to fix boundaries of the national law activities to abovementioned sphere of relations.

Analysis of recent researches and publications. A lot of works national and foreign scientific are dedicated to theoretical comprehension of individual questions of the legal security electronic commerce (M. M. Dutova, S. V. Zlobina, J. A. Careva, N. B. Koval, N. V. Koriagina, A. N. Kucher, A. M. Novizkij, V. L. Pleskach, L. D. Tymchenko, A. V. Chukovskaja, V. S. Zymbaluk, etc.). Target of research it is a studying and analysis law questions of the state's prescriptive jurisdiction in the context of the contractual relations regulation in the electronic commerce sphere.

Article's main body. During regulation of the contractual relations execution of the commerce sphere were touched and analysed important according to the theoretical and practical position questions of the delineation sphere national law activity. Special attention was given to the question of the Internet network segment and to the national Internet network segment definition. Was researched a problem of the external (foreign) economic agreement nature definition, which had been concluded in the Internet network and a chain of the problematic legal regulation relations aspects that happened seeing to conclude determined agreement; and also was given author's point of view to resolve them.

Conclusions and prospects for the development. Electronic commerce participators of which are entities cooperate on the level of national Internet segment correspondent state according to the law point must be realized within the limits of prescriptive jurisdiction of this state. At the same time territorial and personal principles of realizing state's jurisdiction

and exactly national Internet network segment definition that contains in the modal law «About the principles of Internet regulation», disregards vital questions about various states jurisdiction to establish rules of conduct in the electronic commerce sphere. And withal Ukraine current legislation does not adapts to regulate contractual relations which are complicated by the electronic segment. This process slows down the development of these relations. Abovementioned statement deals with contractual relations directly that arise from the external economic process of execution. Problems questions of electronic commerce jurisdiction aspects, legal act absence which directs to ensuring of the lawful economic order in the electronic commerce sphere, all these require theoretical methods making to their legal regulation. In this way further investigations continuance have to be an important step on the way of construction new economic type. A performance of environment it is Internet and it's integration into the global electronic institutional environment briskly.

Key words: jurisdiction; sovereignty; Internet network; national segment of the Internet network; foreign economic agreement (external economic agreement).